

ZPRÁVY

K 15. VÝROČÍ ZŘÍZENÍ VOJENSKÉHO LÉKAŘSKÉHO VÝZKUMNÉHO A DOŠKOLOVACÍHO ÚSTAVU J. E. PURKYNĚ, NOSITELE ŘADU PRÁCE

V měsíci říjnu 1973 oslavili příslušníci Vojenského lékařského výzkumného a doškolovacího ústavu 15. výročí jeho zřízení. Podívejme se stručně na jeho krátkou, nicméně důstojnou historii, neboť dosažené výsledky svědčí o tom, že jeho příslušníci a celá zdravotnická služba ČSLA může být hrdá na svůj ústav a svou obětavou prací se přičiní o další rozvoj jeho tradic.

Vojenský lékařský výzkumný a doškolovací ústav vznikl v roce 1958 po zrušení Vojenské lékařské akademie jako dědic těch jejích úkolů, které nemohly být přeneseny na obnovenou lékařskou fakultu v Hradci Králové ani na jiné vojenské zdravotnické zařízení. K plnému pochopení situace je třeba se krátce vrátit k historii zrodu a funkce Vojenské lékařské akademie. Zkušenosti sovětské zdravotnické služby z Velké vlastenecké války prokázaly, že zdravotnická služba pro zajištění svých významných a specifických úkolů potřebuje vlastní ústřední školské a vědecké zařízení na vysoké školské úrovni. Tyto zkušenosti vedly v r. 1951 k založení Vojenské lékařské akademie na bázi mladé progresivní lékařské fakulty v Hradci Králové. VLA dostala do vínku závažné úkoly, které byly v inauguračních projevech zástupců vedení státu a pozdějším statutem vyjadřovány takto: předně měla být vychovatelkou vyspělých pracovníků vojenské zdravotnické služby, zajišťující jejich vysokou ideologickou, morální i odbornou úroveň a vypěstování vlastností nezbytných pro funkci důstojníka — lékaře v náročných podmínkách soudobé obrany státu; dále měla zajistit vysokou úroveň specializační přípravy a doškolování všech vojenských lékařů a farmaceutů s plným uplatněním vojensko-odborné specifiky; konečně měla být moderní vědeckou základnou a výzkumným střediskem naší vojenské zdravotnické služby.

Ihned po vydání nařízení o zrušení VLA na jaře 1958 bylo jasné, že návrat ke stavu před založením této vysoké vojenské zdravotnické školy, kdy neexistovalo stabilní školicí a vědecké zařízení zdravotnické služby, by byl krokem zpět, a bylo proto rozhodnuto o zřízení VLVDÚ. Nový ústav vznikl z té části pracoviště a pracovníků, která měla specifický vojenský charakter. Hlavním úkolem VLVDÚ měla být specializační příprava a doškolování vojenských lékařů a lékárníků z povolání a vojensko-odborné doškolování vyšších zdravotnických pracovníků v základní službě v záloze. Výuka a výchova posluchačů byla svěřena lékařské fakultě a VLVDÚ ji doplňoval svými ka-

tedrami a orgány školního praporu. Obdobně bylo později ve Statutu vyjádřeno, že ústav je i vědeckým centrem vojenské zdravotnické služby.

Situace ústavu v době jeho založení nebyla záviděníhodná. Jenom menší část jeho učitelských a vědeckých pracovníků měla dostatečnou kvalifikaci pro plnění náročných úkolů pedagogických a vědeckých. Pracoviště ústavu byla dislokována do řady od sebe vzdálených objektů, což snižovalo možnosti jejich spolupráce. Objekty pro ubytování posluchačů a kursistů byly prostorově i výbavou nedostatečné, stejně jako učebny. Materiální výbava odborných pracovišť ústavu obecně zaostávala za odbornými požadavky. Původní vedení obnovené lékařské fakulty projevilo malou ochotu ke spolupráci s VLVDÚ na úkolech výchovy vojenských posluchačů podle požadavků armády a z výzkumné kapacity fakulty neponechalo sebemenší část pro řešení úkolu zdravotnického zabezpečení obrany státu. Perspektiva ústavu byla v prvních letech jeho trvání opětovně zpochybňována. Teprve rok 1962, kdy vrcholné orgány státu upřesnily funkci a vzájemné vazby LF a VLVDÚ při plnění úkolů na tomto úseku, znamenal upevnění této perspektivy.

Kladené obtíže však nepodlomily pracovní morálku příslušníků ústavu a jeho patnáctiletá historie dokazuje jeho postupný vývoj v kvalifikované pracoviště, schopné plnit náročné úkoly i v budoucnu.

Ústav měl při svém založení pouze 3 docenty a 4 kandidáty věd. Za dobu jeho trvání dosáhli 4 příslušníci profesury, 3 doktorátu věd, 12 pracovníků úspěšně prošlo habilitačním a 35 kandidátským řízením. Pracoviště ústavu obhájila celkem 193 závěrečných zpráv o splnění výzkumných úkolů.

Různými kursy a školicími akcemi pořádanými VLVDÚ pro vojenské zdravotnické pracovníky prošla od založení ústavu řada osob. Nemalý je počet vojenských lékařů a farmaceutů zakončivších u ústavu úspěšně specializační přípravu. Počty vojenských absolventů lékařské fakulty, na jejichž předpromoční přípravě se ústav podílel a které měl ve své interní péči, již dávno přesáhly počty absolventů VLA. Intenzitu i úroveň práce příslušníků VLVDÚ dokazuje i jejich publikační činnost a ediční činnost ústavu. VLVDÚ pořádal řadu vědeckých konferencí, sympozií a seminářů za mezinárodní účasti, především za účasti odborníků států Varšavské smlouvy.

Počet vystoupení pracovníků ústavu na do-

mácích i zahraničních vědeckých shromážděních, stejně jako počet publikací v domácím i zahraničním odborném tisku vzrostl v ročním průměru od r. 1958 na více než dvojnásobek. Dosavadní školská edice ústavu zahrnuje 115 učebnic a učebních textů. Odborníci ústavu řešili, nebo se podíleli na řešení celé řady expertizních úkolů.

Nebyly to ovšem vždy jen úspěchy, které provázely historickou cestu VLVDÚ. Tolik potřebná investiční výstavba, zejména výstavba internátu posluchačů a pracovišť klinických oborů ústavu nebyla dostatečně prosazována a teprve v posledních dvou letech bylo dosaženo obrátu ke zlepšení. Roztříštění výchovy vojenských posluchačů mezi civilní a vojenskou školskou institucí mělo za důsledek vážné nedostatky zejména ve vytváření jejich vztahů k vojenské službě, což se nepříznivě odráželo jak v kvalitě jejich přípravy ve vojensko-odborných otázkách, tak v jejich morálně politickém stavu a mělo trvalý důsledek v neúměrném odpadu posluchačů. Tento vážný nedostatek je jen postupně odstraňován díky cílevědomému zaměření činnosti vedení ústavu i lékařské fakulty na výchovnou stránku jejich přípravy.

Zamyšlení nad uplynulým vývojem VLVDÚ má pouze tehdy hlubší význam, směřuje-li k poučení pro současnost. I když práce vědecko-pedagogického sboru, posluchačů, velitelů a ostatních příslušníků ústavu přinesla mnoho cenných úspěchů vědeckých i dobrých výsledků ve výchově vojenských lékařů, je třeba vidět, že celková tendence ve vývoji vysokých škol v průběhu 60. let vedla i v ústavu k oslabování socialistického charakteru školy, k liberalismu ve výchově, ve vzdělávací a výzkumné práci a v řízení školy a že řada příslušníků i komunistů ústavu se dopustila vážných politických chyb v kritickém období let 1968—69.

I když jsou dnes odstraněny základní příčiny, které k takovému stavu přispěly, a je obnoven socialistický směr výchovy učitelů i posluchačů, musíme se k analýze minulého vývoje, obsažené zejména v „Poučení“, a k pozitivním závěrům, které z toho vyplývají, neustále vracet, jak nás o tom poučil XIV. sjezd KSČ a usnesení ÚV KSČ přijatá po tomto sjezdu.

Právě v období patnáctého výročí vzniku samostatné pedagogické a vědecké instituce pro výchovu vojenských lékařů celá strana a československá společnost přijímají opatření k realizaci závěrů červencového pléna ÚV KSČ, které konkretizovalo leninské požadavky výstavby a činnosti socialistické školy, zdůrazněné XIV. sjezdem KSČ.

V duchu závěrů XIV. sjezdu uložilo červencové plénum ÚV KSČ, aby se pozornost školy soustředila k dalšímu podstatnému zkvalitnění její politickovýchovné funkce v duchu marxisticko-leninské ideologie, k sepětí s budovatelskou prací naší socialistické společnosti, ke zdokonalení jejího výchovně vzdělávacího obsahu v souladu s požadavky vědeckotechnické

revoluce a k modernizaci výchovy a vyučovacích metod.

Proto musí mít v celém systému školy rozhodující místo především výchova v duchu socialismu a komunismu. Tento požadavek, obecně platný pro každou socialistickou školu, má pro vojenské školství zvláštní význam.

Je to dáno tím, že přestože v posledních letech byla ze strany Sovětského svazu a ostatních socialistických států učiněna řada konkrétních kroků ke zmírnění mezinárodního napětí, v mezinárodním měřítku třídní boj pokračuje a také třídní podstata kapitalismu se nezměnila. Je naopak třeba počítat se zintenzivněním ideologických forem třídního boje a každé oslabení svazku školy s politikou strany a praxí výstavby socialistické společnosti by mělo negativní vliv na výchovu mladé generace, vojenské lékaře nevýmaje. Promyšlená výchova na základech marxismu-leninismu je objektivním požadavkem a musí k ní přispět celý režim a život školy, celý vyučovací proces, práce základních organizací KSČ, ROH a mimoslužební činnost. Jak potvrdily závěry celosarmádní ideologické konference, velení školy správně a včas přistoupilo k vypracování jednotného plánu ideového působení všech složek a orgánů při výchově posluchačů v průběhu šestiletého studia. Je žádoucím jej brzy uvést do praxe, pravidelně hodnotit jeho účinnost a usilovat o jeho zkvalitnění. K tomu studovat a aplikovat dlouholeté zkušenosti sovětského vojenského školství, kde výchova posluchačů a vědecko-pedagogického sboru není kampaní, ale uceleným systémem.

Náročným, avšak velmi složitým úkolem školské přípravy vojenských lékařů je spojení školy s aktuálními a perspektivními potřebami armády a prudkým rozvojem vědy a techniky. Jak se uvádí ve zprávě ÚV KSČ na červencovém plenárním zasedání, cílem komunistické výchovy je všestranně se rozvíjející osobnost, politicky vospělý, vzdělaný a kulturní člověk, vybavený znalostmi a návyky samostatné práce, schopný aktivně vytvářet nové hodnoty a jednající s vědomím odpovědnosti k sobě i společnosti.

Aby mohla škola tyto cíle plnit, musí poskytnout svým posluchačům, budoucím vojenským lékařům takové znalosti, které jim dají nezbytný základ především pro výkon funkce útvarového lékaře, tedy jak znalosti odborné a politické, tak i praktické návyky pro politickou, organizátorskou a pedagogickou činnost. Neméně významná je výchova k utváření morálních a psychických základů osobnosti vojenského lékaře moderní socialistické armády.

Hovoříme-li pak o problémech výchovy a výuky, tento úsek činnosti považujeme v ústavu za hlavní. Při tom nepodceňujeme ani význam dalších úkolů, jakými jsou všechny formy doškolování vojenských lékařů i lékárníků, vědeckovýzkumná činnost i plnění zvláštních úkolů. Cestu k úspěšnému splnění všech těchto povinností v komplexu i ve správných pro-

porcích vidíme především v neustálém prohlubování a upevňování vedoucí úlohy strany a vlivu politických orgánů a stranických organizací na rozhodující úseky a otázky života školy. Komunisté musí svým příkladem podněcovat ostatní příslušníky ústavu k vzornému plnění úkolů a současně vést členy SSM a ROH k iniciativnímu podílu na činnosti školy.

Patnáctileté trvání školy není sice historickým výročím, je však dostatečně dlouhým obdobím k tomu, abychom mohli dnes kladně zhodnotit úsilí všech poctivých pracovníků ústavu a konstatovat, že škola své hlavní poslání splnila a plní a že jeho příslušníci s ústavem pevně srostli a je pro ně ctí sloužit právě u ústavu, který je nositelem Řádu práce.

Plk. MUDr. Milan KUBÍK